

LABORATORIUM – ELEKTRONIKA
Sterowniki PLC – wykorzystanie timerów

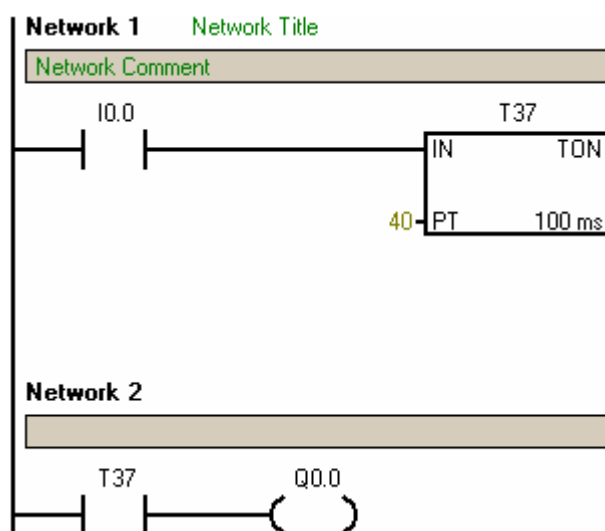
1. Wstęp

Timery w sterowniku PLC służą do odliczania w czasie. W trakcie laboratorium zapoznamy się z dwoma rodzajami timerów dostępnych w używanym sterowniku (**Simatic S7-200** produkcji firmy **Siemens**):

- On-Delay Timer (TON) jest timerem zliczającym czas gdy jego wejście (IN) jest w stanie wysokim i opóźniającym włączenie swojego wyjścia o określony czas (zadany parametrem PT),
- Off-Delay Timer (TOF) jest timerem opóźniającym wyłączenie swojego wyjścia o określony czas (zadany parametrem PT) od momentu gdy jego wejście będzie w stanie wysokim.

Używając ww. timerów można budować różnego rodzaju układy uzależnień czasowych. Podstawą budowy układów wykorzystujących timery jest fakt, że po wstawieniu do budowanego systemu timera o określonej nazwie, można następnie do układu wstawić styk o tej samej nazwie, zwierający się i rozwierający zgodnie ze stanem odpowiadającego mu timera.

Spójrzmy np. na poniższy układ:

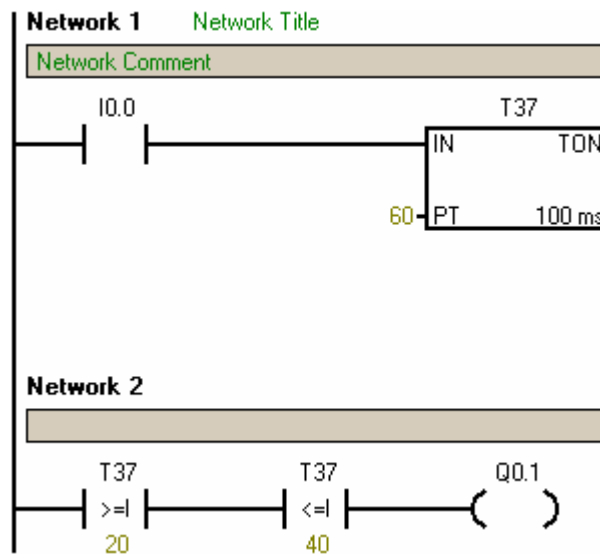

Jak on działa?

- Widzimy że timer T37 ma ustawiony parametr PT=40. Oznacza to, że odliczy on czas $40 \times 100 \text{ms} = 4 \text{s}$ i po tym czasie ustawi się w stan wysoki.
- Kiedy zacznie on liczyć? Wtedy kiedy na wejściu IN timera pojawi się sygnał, czyli wtedy kiedy użytkownik załączy wejście I0.0.
- W sieci 2 (Network 2) widzimy że wyjście Q0.0 jest zależne od T37, czyli że załączy się ono wtedy, kiedy timer T37 będzie w stanie wysokim.
- **Podsumowując** – wyjście Q0.0 po włączeniu układu będzie wyłączone. Kiedy stan wejścia I0.0 zmieni się na wysoki timer T37 zacznie zliczać i po zliczeniu do 4 sekund załączy on odpowiadający mu styk T37 i wtedy zaświeci się wyjście Q0.0.

Przy używaniu timerów należy pamiętać o tym, że ich okres podstawowy zależy wprost od numeru timera. Jeżeli nadamy timerowi TON lub TOF numer z zakresu 37-63 lub 101-255 to okres ten jest równy 100ms (widoczny w prawym dolnym rogu timera na rysunku powyżej), jeżeli będzie tu numer z zakresu 33-36 lub 97-100 to 10 ms, natomiast gdy 32 lub 96 to jest on równy 1ms. Oznacza to przykładowo, że gdybyśmy w układzie z rysunku powyżej nadali timerowi nazwę nie T37, a np. T33, to by zachować jego czas odliczania równy 4s, należałoby zmienić jego parametr PT na 400 (bo $400 \times 10\text{ms} = 4\text{s}$).

Przy używaniu układów timerów przydatne są styki z grupy *Compare*, czyli porównujące. Spójrzmy na układ na poniższym rysunku:

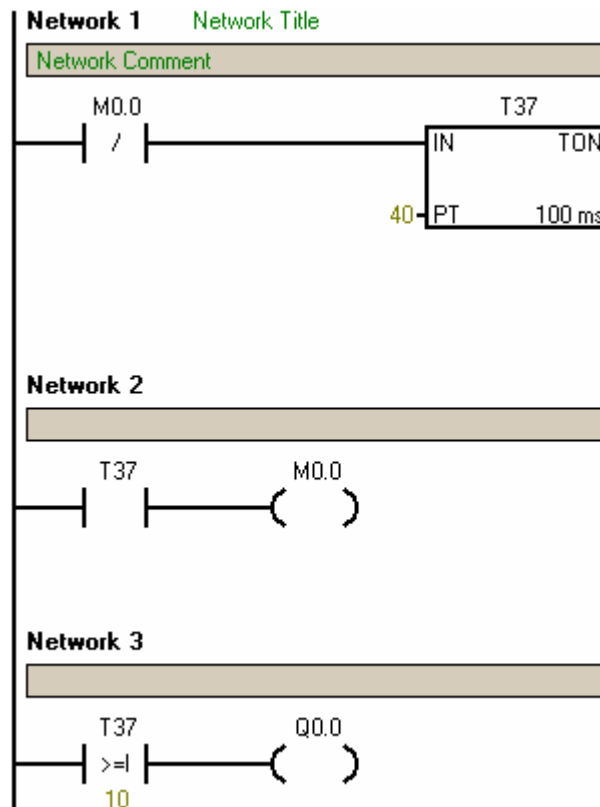

Jak on działa?

- Podobnie jak w poprzednim układzie – timer T37 zacznie liczyć po ustawieniu I0.0 w stan wysoki. Tym razem timer T37 ma parametr PT ustawiony na 60, czyli że ustawi się on w stan wysoki po $60 \times 100\text{ms} = 6\text{s}$.
- W sieci 2 (Network 2) widzimy że wyjście Q0.1 jest zależne od T37, ale tym razem nie wprost, ale przez dwa styki porównujące. Styk lewy zewrze się gdy T37 będzie większe/równe 20, natomiast styk prawy zewrze się gdy T37 będzie mniejsze/równe 40. Oznacza to że wyjście Q0.1 będzie się świecić tylko wtedy, gdy stan timera T37 będzie się mieścił w zakresie $\langle 20, 40 \rangle$.
- **Podsumowując** – wyjście Q0.1 po włączeniu układu będzie wyłączone. Kiedy stan wejścia I0.0 zmieni się na wysoki timer T37 zacznie zliczać, po zliczeniu do 2 sekund wyjście Q0.1 zaświeci się, po czym wyłączy się po tym jak timer T37 doliczy do 4 sekund.

Z poprzedniego ćwiczenia pamiętamy, że jeżeli w układzie używamy jakiegoś wyjścia, to możemy go też używać jako styku. W sterownikach PLC niekoniecznie musi być to od razu wyjście fizyczne (czyli dla S7-200 któreś z Q0.0-Q0.5), może być to bit pamięci. Bity pamięci w sterowniku S7-200 są oznaczane jako Mx.x, w zakresie od M0.0 do M31.7.

Spójrzmy zatem jak wykorzystać bity pamięci do stworzenia timera samoresetującego się, działającego niezależnie od wejść układu:

Jak działa ten układ?

- Timer T37 ma narzucony czas opóźnienia włączenia $40 \times 100\text{ms} = 4\text{s}$. Tym razem zacznie on liczyć natychmiast po włączeniu sterownika, ponieważ załączający go styk M0.0 jest stykiem rozwiernym, czyli że domyślnie jest zwarty.
- W sieci 2 (Network 2) widzimy że bit M0.0 jest zależny od T37. Oznacza to, że w momencie gdy timer T37 doliczy do 4s, bit M0.0 ustawi się w stan wysoki. To spowoduje, że wyżej (w sieci 1) sterowany nim styk rozwierny (negacja M0.0) wyzeruje timer T37, który z kolei przywróci zero na M0.0 i układ wróci do stanu wyjściowego. Po kolejnym zliczeniu do 4s sytuacja się powtórzy. Zbudowaliśmy zatem układ generatora samoresetującego się.
- W sieci 3 (Network 3) widzimy że wyjście Q0.0 jest zależne od timera T37, podobnie jak w poprzednim przykładzie. Będzie ono działać następująco: sekunda wygaszenia, 3 sekundy świecenia, sekunda wygaszenia... i tak w kółko.

2. Jak zaprogramować sterownik S7-200 używając programu STEP 7-Micro/WIN?

2.1. Uruchomić program **STEP 7-Micro/WIN**.

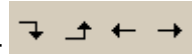
2.2. W oknie *Simatic LAD* zbudować projekt.

2.2.1. Po lewej stronie okna programu dostępne są elementy możliwe do wykorzystania, np. styki zwierny i rozwierny oraz wyjścia są w katalogu *Bit Logic*, styki porównujące w katalogu *Compare*, a timery w katalogu *Timers*.

2.2.2. Elementy wstawia się poprzez ich przeciągnięcie do sieci (*Network*).

2.2.3. Styki należy nazywać zgodnie z opisem na sterowniku (widoczne na obudowie), więc np. jeżeli wejściem ma być styk pierwszy od lewej należy domyślnie wstawiony nad stykiem opis „???” zastąpić opisem „I0.0”. Podobnie jest z wyjściami.

2.2.4. Połączenia drabinki tworzą się w wierszach styków automatycznie, natomiast połączenia między wierszami najłatwiej tworzyć korzystając z przycisków nad oknem drabinki:

2.3. Gdy projekt jest gotowy należy go skompilować: *PLC->Compile* lub przycisk .

2.3.1. Jeśli kompilacja była bezbłędna można projekt załadować do sterownika. W tym celu:

2.3.2. Zasilany i podłączony do komputera kablem PPI sterownik ustawić w **tryb STOP** (przełącznik jest pod klapką widoczną z przodu sterownika).

2.3.3. Przesłać program do sterownika: *File->Download* lub przycisk .

2.4. Gdy program zostanie przesłany do sterownika (zależnie od wielkości programu zajmie to kilka lub więcej sekund) można przełączyć sterownik w **tryb RUN** i... powinien on już działać, oby zgodnie z projektem.

3. Przebieg ćwiczenia

3.1. Należy zbudować i sprawdzić działanie układu zadanego przez prowadzącego*.

*Ćwiczenie jest zaliczone bez sprawozdania – na podstawie działającego układu.

4. Literatura

[1] Bryan L.A., Bryan E.A., „Programmable Controllers Theory And Implementation”, ITC, Atlanta 1997

[2] Broel-Plater B., "Układy wykorzystujące sterowniki PLC : projektowanie algorytmów sterowania", PWN, Warszawa 2009

[3] Chochowski A., Cieślak H., Laskowski P., Mirski T., „Laboratorium automatyki”, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 1999

[4] Flaga S., „Programowanie sterowników PLC w języku drabinkowym”, Wydawnictwo btc, Legionowo 2010

[5] Król A., Moczko-Król J., "S5/S7 Windows : programowanie i symulacja sterowników PLC firmy Siemens", Nakom, Poznań 2003

[6] Kwaśniewski J., „Sterowniki PLC w praktyce inżynierskiej”, Wydawnictwo btc, Legionowo 2008

[7] Mikulczyński T., "Automatyzacja procesów produkcyjnych: metody modelowania procesów dyskretnych i programowania sterowników PLC", WN-T, Warszawa 2006

[8] Nowakowski W., „LOGO! w praktyce”, Wydawnictwo btc, Warszawa 2006

[9] Sałat R., Korzysz K., Obstawski P., "Wstęp do programowania sterowników PLC", WKiŁ, Warszawa 2010